

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte normative (reforma „Restart în educație”)

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de Lege cu privire la modificarea unor acte normative (reforma „Restart în educație”) a fost elaborat de Ministerul Educației și Cercetării (MEC).
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
<p>Temeiul normativ de bază îl constituie Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, care reglementează organizarea sistemului educațional, atribuțiile autorităților publice în domeniu, statutul instituțiilor de învățământ, finanțarea și managementul învățământului general. Proiectul intervine, de asemenea, asupra legislației conexe referitoare la descentralizarea administrativă, finanțele publice locale, proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale, salarizarea în sectorul bugetar, protecția copilului și cooperarea intersectorială.</p> <p>Sursa de politici publice a intervenției este Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, în logica obiectivelor privind buna guvernare, eficientizarea rețelei, modernizarea infrastructurii, consolidarea capacității manageriale și creșterea calității educației. Proiectul este corelat și cu agenda mai largă de modernizare instituțională și de apropiere de standardele europene privind administrarea serviciilor publice, calitatea educației și echitatea accesului la învățare, precum și cu reforma administrației publice locale și consolidarea teritorială.</p> <p>Sursa de politici publice a intervenției este Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, în logica obiectivelor privind buna guvernare, eficientizarea rețelei, modernizarea infrastructurii, consolidarea capacității manageriale și creșterea calității educației. Proiectul este corelat și cu agenda mai largă de modernizare instituțională și de apropiere de standardele europene privind administrarea serviciilor publice, calitatea educației și echitatea accesului la învățare, precum și cu reforma administrației publice locale și consolidarea teritorială.</p> <p>Proiectul este elaborat în baza Conceptului de politică publică privind reforma guvernancei învățământului general „Restart în educație”. Conceptul constată că arhitectura actuală de administrare teritorială a învățământului general generează responsabilitate difuză, capacitate administrativă inegală și implementare neuniformă a politicilor naționale și conține recomandarea privind intervenția de politică publică pentru asigurarea șanselor egale la educație pentru toți copiii.</p>
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
<p>Sistemul de învățământ general din Republica Moldova se confruntă cu o problemă publică structurală de guvernanță. Aceasta nu poate fi redusă doar la declinul demografic, la existența școlilor mici sau la necesitatea de a eficientiza cheltuielile. În centrul problemei se află arhitectura actuală de administrare teritorială a învățământului general: competențele sunt fragmentate, responsabilitatea pentru rezultate este difuză, capacitatea administrativă diferă semnificativ între teritorii, iar statul nu dispune de un mecanism teritorial suficient de coerent, profesionist și responsabilizat pentru a garanta aplicarea uniformă a politicilor educaționale.</p> <p>În practică, Ministerul Educației și Cercetării stabilește politicile, normele și standardele naționale, însă implementarea operațională este realizată prin organele locale de specialitate în domeniul învățământului (OLSDI) aflate în subordinea APL II. Această formulă a lăsat ministerul fără o verigă teritorială proprie suficient de puternică pentru monitorizare, intervenție, corectare și responsabilizare directă, iar OLSDI au acționat cu resurse, priorități, practici manageriale și niveluri de profesionalizare foarte diferite. Rezultatul este un sistem în care aceleași reglementări și obiective naționale produc rezultate diferite în funcție de raion, municipiu sau context local.</p> <p>Conceptului de politică publică privind reforma guvernancei învățământului general „Restart în educație” evidențiază 3 probleme-cheie.</p> <p>Problema-cheie 1. Modelul actual fragmentează responsabilitatea și permite gestionarea neuniformă a rețelei, resurselor și managementului școlar.</p> <p>Prima manifestare a problemei este administrarea necorespunzătoare a rețelei școlare. Între anii 2000 și 2025, numărul elevilor din învățământul primar și secundar general a scăzut</p>

de la 629,3 mii la 333,5 mii, adică cu circa 47%. Prognozele demografice indică o nouă scădere accelerată până în 2040: în scenariul mediu, numărul total de elevi va fi cu circa 10% mai mic în 2030, cu 31% mai mic în 2035 și cu 46% mai mic în 2040 față de 2025. Această presiune nu este distribuită uniform: unele UAT vor pierde peste jumătate din populația școlară, iar altele vor resimți scăderi mai moderate, dar totuși foarte mari.

Rețeaua școlară nu s-a adaptat cu aceeași viteză la aceste schimbări. Numărul total al instituțiilor a scăzut de la 1246 în anul școlar 2018/19 la 1183 în 2024/25, adică cu 63 de unități în șase ani, în timp ce procesele de reorganizare au fost lente, inegale și fără criterii uniforme la nivel național. În octombrie 2025, 129 de școli aveau până la 60 de elevi, iar 252 de școli aveau până la 90 de elevi. Aproximativ 8% dintre instituții aveau 50 sau mai puțini elevi, iar peste un sfert aveau 100 sau mai puțini elevi. În profil teritorial, ponderea instituțiilor mici diferă puternic: în unele raioane aceasta este redusă, în timp ce în raioane precum Ocnița, Edineț, Soroca sau Rezina ponderea școlilor cu cel mult 100 de elevi devine foarte mare.

Această rețea disproporționată afectează calitatea educației. Datele arată o corelare directă între dimensiunea instituției și rezultatele școlare. În 2025, media la examenele de absolvire a gimnaziului în școlile cu 30 sau mai puțini elevi în clasele gimnaziale a fost de 5,77, în timp ce în școlile mari, cu peste 600 de elevi în clasele gimnaziale, media a depășit 7,1. În școlile rurale mici sunt mai frecvente predarea în afara specializării, lipsa laboratoarelor și a cabinetelor de informatică bine dotate, accesul redus la activități extracurriculare și dificultățile de atragere a cadrelor didactice calificate.

A doua manifestare este utilizarea inefficientă a fondurilor publice. În 2025, cheltuielile APL II pentru educație au fost de circa 13,1 miliarde lei, dintre care aproximativ 12,0 miliarde lei au provenit din transferuri cu destinație specială. Cheltuiala medie per elev a fost de circa 30,6 mii lei, însă diferențele teritoriale variază între aproximativ -20% și +30% față de medie. Municipiile Chișinău și Bălți au cheltuieli per elev de circa 24,7 și 24,6 mii lei, în timp ce unele raioane cu rezultate mai slabe la BAC au costuri mai mari decât media. Astfel, problema nu este doar volumul resurselor, ci faptul că resursele sunt absorbite de întreținerea unei rețele supradimensionate și nu se transformă suficient în calitate educațională.

Managementul financiar rămâne neuniform și insuficient reglementat la nivel teritorial. Deși finanțarea instituțiilor se face printr-o formulă unică, deciziile privind componenta raională nu sunt întotdeauna ghidate de criterii clare de calitate, echitate și dezvoltare strategică. Doar 5 din cele 35 de OLSDI analizate dispun de regulamente, metodologii sau instrucțiuni privind distribuția resurselor din componenta raională. În lipsa unor reguli comune, fondurile pot fi utilizate pentru acoperirea deficitelor curente și menținerea artificială a unei rețele inefficiente, în loc să susțină reorganizarea, dotarea, transportul școlar, intervențiile pentru calitate sau sprijinul instituțiilor vulnerabile.

A treia manifestare este aplicarea neuniformă a politicilor privind managementul școlar. Datele privind interimatul directorilor arată că în unele UAT politicile de selecție și stabilizare a managementului instituțional sunt aplicate mult mai slab decât în altele. În educația timpurie, Basarabeasca are 64% directori interimari de peste șase luni, iar Ocnița 56%. În învățământul primar, gimnazial și liceal, ponderea directorilor interimari de peste șase luni ajunge la 36% în Basarabeasca, 24% în Rezina și 17% în Telenești. Aceste diferențe arată că funcționarea managerială a instituțiilor depinde excesiv de practici locale, de conjuncturi politice și de capacitatea administrativă a fiecărui OLSDI.

Problema-cheie 2. Majoritatea OLSDI au capacități administrative reduse și inegale.

A doua problemă sistemică este capacitatea administrativă insuficientă a OLSDI. În modelul actual, aceste structuri trebuie să administreze simultan rețeaua școlară, implementarea curriculumului, monitorizarea instituțiilor, evaluările, resursele umane, raportarea statistică, incluziunea, intervențiile în situații de risc, comunicarea publică, digitalizarea și dialogul cu autoritățile locale. Aceste atribuții solicită competențe diverse și

stabile, însă datele arată că multe direcții funcționează cu posturi neocupate, specialiști care cumulează domenii diferite și o capacitate redusă de analiză, planificare și intervenție.

Gradul de ocupare a funcțiilor în direcțiile de învățământ este de doar 70,6% la nivel național, ceea ce înseamnă că aproape o treime din funcțiile prevăzute în statele de personal nu sunt ocupate. Diferențele sunt foarte mari: în Drochia gradul de ocupare este de aproximativ 46%, în Chișinău sub 50%, în timp ce unele OLSDI ajung la 100%. Pentru funcțiile publice, situația este similară: gradul național de ocupare este de 70,7%, dar Telenești are doar 25%, Basarabeasca 37,5%, iar Chișinău, Ștefan Vodă și Ungheni câte 50%. În asemenea condiții, aceeași politică publică este implementată cu capacități instituționale incomparabile.

Structurile OLSDI nu sunt corelate suficient cu dimensiunea și complexitatea rețelelor administrate. Numărul de instituții ce revin unui funcționar public variază de la aproximativ 1,1 până la peste 5 instituții, numărul de cadre didactice ce revin unui specialist variază de la circa 15 până la peste 120, iar numărul de elevi ce revin unui angajat OLSDI variază de la aproximativ 67 la peste 400. Aceste diferențe nu reflectă o proiectare funcțională coerentă, ci o acumulare de structuri locale neuniforme, care produc servicii administrative diferite ca volum, calitate și capacitate de intervenție.

Salariile necompetitive amplifică deficitul de personal. În OLSDI din raioane, salariul unui specialist este de aproximativ 9,1 mii lei, al unui specialist superior de circa 9,4 mii lei, iar al unui specialist principal de circa 10,5 mii lei. În același timp, un profesor cu 20 de ani vechime și grad didactic II are circa 11,8 mii lei, iar un profesor cu grad didactic I sau superior poate ajunge la 13,1–14,3 mii lei. Astfel, sistemul solicită de la specialiștii OLSDI competențe în management, analiză de date, finanțe, resurse umane, achiziții, digitalizare și comunicare publică, dar nu le oferă stimulente comparabile cu responsabilitatea funcției. Se produce un mecanism de selecție adversă: administrația teritorială are nevoie de profesioniști foarte buni, însă funcțiile nu sunt suficient de atractive pentru a-i atrage și menține.

Capacitatea digitală și comunicarea publică a OLSDI sunt, de asemenea, inegale. În anul de studii 2025/26, doar aproximativ 60% din instituțiile de învățământ general utilizează Sistemul Informațional Catalogul Electronic. Conectarea la MPay este și mai redusă: doar 217 din 1172 instituții, adică aproximativ 18,5%, sunt conectate, iar în 10 UAT nu este conectată nicio școală. Această situație limitează transparența donațiilor și a plăților, menține spațiu pentru practici informale și arată că digitalizarea nu este implementată uniform.

Planificarea strategică și comunicarea publică confirmă aceeași imagine. Din 35 de OLSDI analizate, 27 au publicat plan managerial sau plan de acțiuni pentru 2026, 23 au publicat raport anual pentru 2025, dar numai 9 au publicat strategii de dezvoltare pe termen lung ale învățământului din teritoriul administrat. Doar 8 OLSDI publică numărul elevilor pe instituții, 6 publică numărul claselor, niciuna nu publică numărul mediu de elevi per clasă pentru fiecare instituție, iar niciuna nu publică rutele și orarul transportului școlar. În domeniul transparenței financiare, numai 7 au publicat rapoarte bugetare complete și structurate, iar 19 nu au publicat asemenea rapoarte. Scorul general de transparență online depășește 50% doar într-un număr limitat de OLSDI, în timp ce unele direcții au scoruri foarte joase.

Problema-cheie 3. Politicile MEC sunt aplicate neuniform, iar rezultatele elevilor depind prea mult de teritoriul în care învață.

Cea mai importantă consecință a modelului actual este implementarea neuniformă a politicilor educaționale și reproducerea inegalităților teritoriale. Diferențele se observă în toate nivelurile de învățământ și în domenii foarte diverse: evaluarea rezultatelor învățării, formarea competențelor digitale, managementul calității, incluziunea, siguranța școlară, prevenirea plăților informale și transparența decizională.

În învățământul liceal, rezultatele la examenul național de bacalaureat diferă semnificativ între Unitățile Administrativ Teritoriale (UAT). În 2025, media la BAC a variat de la 6,64 în Basarabeasca, 6,73 în Râșcani și 6,76 în Cantemir până la 7,61 în Hâncești, 7,58

în Chișinău și 7,46 în Bălți. Diferența dintre mediile din anii de liceu și mediile de la examenul de BAC este un indicator suplimentar al aplicării neuniforme a politicilor de evaluare și integritate. În unele teritorii diferența este mică, de circa 0,26–0,54 puncte, în timp ce în altele depășește 1,2–1,5 puncte, ajungând la 1,59 în Briceni, 1,29 în Glodeni și Edineț și 1,26 în Râșcani.

În învățământul gimnazial, introducerea monitorizării externe a arătat că rezultatele anterioare au fost supraestimate. În 2024, în cele opt raioane-pilot monitorizate, ratele de promovare au scăzut puternic față de 2023: de exemplu, de la 100% la 75,5% în Cimișlia și de la 99,8% la 74,4% în Drochia. Media notelor a scăzut cu aproximativ 0,85–1,21 puncte. În 2025, când monitorizarea a fost extinsă la toate UAT, rata de promovare a examenelor de absolvire a gimnaziului a coborât la 67,35%, comparativ cu aproximativ 98,85% în 2023. Acest fapt confirmă că evaluările administrate anterior cu implicarea directă a instituțiilor și OLSDI nu au oferit mereu rezultate obiective, relevante și valide.

Discrepanța dintre rezultatele naționale și cele internaționale întărește aceeași concluzie. În PISA 2022, 55,7% dintre elevii din Republica Moldova s-au situat sub nivelul 2 la matematică, iar 48,8% sub nivelul 2 la citire/lectură. În același timp, la examenele naționale de absolvire a gimnaziului din 2022 doar 1,2% dintre elevi au avut note sub 5 la matematică, iar la Limba română ponderea respinșilor a fost de 0,2%. Diferența dintre aceste rezultate indică atât probleme de evaluare, cât și dificultăți reale în orientarea procesului educațional spre finalitățile de competență prevăzute de curriculum.

În învățământul primar, testarea națională la matematică din 2025 arată, de asemenea, diferențe teritoriale semnificative. La nivel național, 41,4% dintre elevi au obținut calificativul „Foarte bine”, 43,7% „Bine”, 14,9% „Suficient”, iar eșecul școlar a fost de 0,04%. Totuși, ponderea calificativului „Foarte bine” este de 50,8% în Chișinău și de numai 21,8% în Dondușeni. Doar 9 UAT se situează peste media națională a calificativului „Foarte bine”, iar 26 sunt sub această medie.

Inegalitățile sunt vizibile și în formarea competențelor digitale. În evaluarea alfabetizării digitale a elevilor din clasele a IX-a și a XII-a, ponderea elevilor care ating nivelul funcțional depășește 80% în Hâncești, Strășeni și Chișinău, dar scade la 21,2% în Glodeni și 18,8% în Taraclia. La nivelul de risc, Taraclia are 62,5% elevi, iar Ocnița 50,0%, în timp ce Strășeni, Ialoveni, Chișinău și Hâncești au ponderi foarte mici. Chiar dacă participarea la evaluare a fost voluntară și rezultatele nu sunt statistic reprezentative pentru fiecare UAT, amploarea diferențelor indică o implementare neuniformă a politicilor de digitalizare.

Aplicarea neuniformă a politicilor se vede și în domeniul incluziunii și siguranței școlare. Numărul elevilor cu CES la 1000 de elevi variază de la 13,1 în Chișinău la 94,6 în Ocnița, ceea ce poate indica diferențe în identificarea, raportarea și sprijinirea copiilor cu cerințe educaționale speciale. Numărul cazurilor raportate de abuz, neglijare, violență și bullying la 1000 de elevi variază de la 3,1 în UTA Găgăuzia la 35,4 în Briceni. Diferențele foarte mari nu pot fi explicate doar prin situații obiective din școli; ele reflectă și capacități diferite de raportare, prevenire, intervenție și asumare instituțională.

Formularea rezumativă a problemei publice

Problema publică centrală este că statul nu dispune, în prezent, de un mecanism teritorial coerent, profesionist și responsabilizat pentru administrarea învățământului general, adaptarea strategică a rețelei școlare la noile realități demografice și utilizarea eficientă a resurselor publice în interesul elevului. Modelul actual separă responsabilitatea națională pentru calitate și echitate de instrumentele efective de administrare teritorială, iar această separare produce rezultate inegale, intervenții întârziate, rețele școlare supradimensionate, cheltuieli ineficiente, management orientat mai mult spre procese decât spre rezultate și transparență publică neuniformă.

În lipsa unei reforme de guvernanță, politicile educaționale vor continua să fie aplicate diferit de la un teritoriu la altul, iar diferențele dintre elevi vor continua să fie determinate nu doar de efortul propriu, de calitatea predării sau de resursele familiei, ci și de capacitatea

administrativă a OLSDI și de conjunctura locală. Rețeaua școlară va rămâne insuficient adaptată la declinul demografic, iar cheltuielile publice vor continua să întrețină structuri ineficiente în loc să producă mai multă calitate, echitate și încredere publică. Din această perspectivă, reforma guvernantei învățământului general este o intervenție de sistem, necesară pentru a reconecta politicile naționale, administrarea teritorială și responsabilitatea pentru rezultatele elevilor.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Obiectivul general al proiectului asigurarea accesului la educație de calitate pentru toți copiii din țară prin crearea unui sistem unitar, profesionist și responsabilizat de management al învățământului general, capabil să asigure implementarea eficientă și uniformă a politicilor educaționale, reducerea disparităților teritoriale, dezvoltarea strategică a rețelei școlare și utilizarea eficientă a resurselor publice în interesul calității educației.

Soluția propusă constă în instituirea Agențiilor Teritoriale pentru Educație (ATE), ca autorități administrative din subordinea Ministerului Educației și Cercetării, organizate cu subdiviziuni teritoriale, finanțate din bugetul de stat și responsabile de administrarea instituțiilor publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special. În UTA Găgăuzia se păstrează regimul distinct prevăzut de proiect, cu exercitarea atribuțiilor printr-o autoritate administrativă teritorială creată și subordonată Adunării Populare.

Proiectul nu urmărește centralizarea rigidă a tuturor competențelor educaționale. Educația timpurie rămâne în administrarea APL I, iar învățământul extrașcolar rămâne în administrarea APL I sau APL II, după caz. Noua arhitectură delimitează rolurile astfel încât actorul care răspunde pentru administrarea unui segment educațional să dispună și de instrumentele necesare de management.

Elemente noi esențiale.

- introducerea noțiunii de „Agenție Teritorială pentru Educație” în Codul educației;
- stabilirea ATE ca nivel teritorial de administrare pentru instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special;
- transformarea ATE în fondatori și autorități ierarhic superioare pentru instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special;
- delimitarea expresă a atribuțiilor MEC, ATE, APL I, APL II și UTA Găgăuzia;
- stabilirea competenței ATE de a fixa districtele școlare pentru instituțiile publice de învățământ primar și/sau gimnazial, în consultare cu APL;
- reglementarea conducerii ATE, inclusiv numirea directorului prin concurs pentru un mandat de 5 ani, cu limitarea numărului de mandate;
- reconfigurarea finanțării: alocații de la bugetul de stat pentru instituțiile administrate de ATE și transferuri cu destinație specială către bugetele locale pentru educația timpurie și învățământul extrașcolar;
- reglementarea regimului bunurilor proprietate publică a UAT utilizate de instituțiile de învățământ: proprietatea rămâne locală, iar utilizarea de către ATE se face prin comodat;
- instituirea unei tranziții etapizate, cu termene pentru aprobarea actelor subsecvente, transferul de personal, reorganizarea OLSDI și transmiterea bunurilor mobile aferente atribuțiilor transferate;
- ajustări conexe privind prevenirea violenței, integrarea străinilor, măsurile destinate copiilor cu comportament deviant, salarizarea și finanțele publice locale.

Rezultate scontate.

Proiectul urmărește să producă, în primul rând, o schimbare de sistem în modul de administrare a învățământului general. Rezultatul imediat așteptat este apariția unei arhitecturi instituționale mai clare, în care politica educațională, managementul rețelei școlare și a instituțiilor de învățământ general, responsabilitatea pentru rezultate sunt conectate într-un lanț coerent.

Pe termen mediu, reforma urmărește reducerea disparităților teritoriale în aplicarea politicilor educaționale, clarificarea raporturilor dintre nivelurile de administrare, administrarea mai predictibilă a rețelei școlare și utilizarea mai eficientă a resurselor publice. În același timp, ea urmărește crearea și dezvoltarea unei culturi instituționale bazate pe calitate, responsabilitate și management orientat spre rezultate, prin profesionalizarea structurilor teritoriale, reducerea influențelor politice de conjunctură în deciziile administrative și consolidarea capacității de planificare, monitorizare și intervenție a sistemului.

Pentru elevi, reforma va conduce la condiții de învățare mai echitabile și mai bune, indiferent de localitatea în care studiază, la o asigurare mai bună cu cadre didactice calificate, la servicii educaționale mai bine organizate și la o implementare mai coerentă a politicilor privind siguranța școlară, prevenirea și combaterea bullyingului, incluziunea și sprijinul pentru copiii vulnerabili.

Pentru părinți, reforma va aduce mai multă claritate privind cine și cum răspunde de funcționarea școlii, mai multă transparență privind rezultatele învățării, bugetele și deciziile administrative, mai puțină dependență de relații informale și de intervenții personale și mai multă încredere că regulile sunt aceleași pentru toți.

Pentru cadrele didactice, reforma va însemna un sistem mai bine organizat, cu planificare mai bună a necesarului de personal, cu distribuire mai rațională a resurselor umane, cu diminuarea supraîncărcării și a improvizației administrative și cu un sprijin mai clar în raport cu formarea continuă, mobilitatea profesională și dezvoltarea carierei.

Pentru managerii școlari, reforma va aduce reguli mai clare, raporturi administrative mai previzibile, evaluare mai coerentă și reducerea influenței politice de conjunctură în procesele de selecție, menținere sau înlocuire. În locul unui model dominat de relații locale conjuncturale și de presiuni administrative neuniforme, reforma va asigura crearea unui cadru mai profesionist, în care managementul școlar este evaluat în raport cu obiective clare, indicatori relevanți și standarde comune.

Pentru angajații structurilor teritoriale de administrare a educației, reforma va însemna profesionalizare, clarificarea rolurilor, consolidarea competențelor, creșterea atractivității funcțiilor și trecerea de la un model birocratic, fragmentat și adesea politizat la unul bazat pe competență, responsabilitate și management prin obiective.

Pentru sistemul de învățământ general în ansamblu, reforma urmărește reducerea politizării deciziilor administrative, profesionalizarea managementului teritorial al educației, accelerarea digitalizării proceselor administrative și de raportare, utilizarea mai inteligentă a datelor pentru luarea deciziilor, consolidarea unei culturi a calității la toate nivelurile și crearea unui model de management bazat pe obiective, rezultate și răspundere publică.

Pe termen lung, impactul urmărit este un sistem de învățământ general mai echitabil, mai coerent, mai profesionist și mai rezilient, capabil să asigure pentru elevi, indiferent de unitățile teritorial-administrative în care se află instituțiile lor de învățământ, aceleași condiții de educație, să reducă inegalitățile teritoriale generate de modelul actual de guvernare și să transforme mai eficient resursele publice în rezultate educaționale și încredere publică.

Principalele prevederi ale proiectului care vizează modificarea guvernării învățământului general.

La Art. I din proiect sunt propuse modificări la Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, majoritatea modificărilor fiind legate de modificarea sistemului de guvernare a învățământului general.

La articolul 3 se introduce noțiune de Agenție Teritorială pentru Educație - – autoritate administrativă din subordinea Ministerului Educației și Cercetării, organizată cu subdiviziuni teritoriale, care exercită atribuțiile prevăzute de prezentul cod în raport cu instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special, iar în UTA Găgăuzia – autoritate administrativă teritorială creată și subordonată Adunării Populare a UTA Găgăuzia, care exercită atribuțiile prevăzute de prezentul cod.

Modificările propuse la articolele 13, 18 alin. (7) și (11), 20 alin. (7), 21, 33, 37, 40, 42, 44, 47, 48, 50 alin. (4) și (7), 51, 141, inclusiv completarea cu articolul 141¹ sunt făcute pentru a clarifica atribuțiile și responsabilitățile între ATE, APL I și APL II în domeniul educației în legătură cu crearea ATE. Modificările de la articolele 18 alin. (5) și (6), 139, 140 sunt necesare în vederea instituirii ATE, iar modificările de la articolele 142-144 sunt necesare pentru a clarifica aspectele de finanțare a instituțiilor de învățământ și modificarea fluxurilor financiare. Completarea cu punctul 146¹ reglementează regimul patrimonial al instituțiilor publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special fondate de Agențiile Teritoriale pentru Educație.

La Art. II se propune modificarea articolul 4 din Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă în scopul de a elimina atribuția de întreținere a instituțiilor de învățământ primar, gimnazial, liceal și special de la APL II, deoarece această atribuție trece la ATE.

La Art. III se propune modificare la Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale prin diminuarea cotei defalcărilor din impozitul pe venit al persoanelor fizice pentru Chișinău și Bălți cu 5 puncte procentuale, de la 50% la 45%. Totodată se diminuează cota din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale care se utilizează pentru transferurile cu destinație generală către unitățile administrativ-teritoriale de la 63,9% la 48,5%, impactul fiind doar pentru APL II, pentru care se modifică ponderea sumei repartizate din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale de la 29,6% la 14,6%. Această intervenție se întâmplă simultan cu preluarea competențelor de administrare a învățământului, primar, gimnazial, liceal și special de către ATE de la APL II, fără modificări pe UTA Ggauzia.

La Art. IV se propune modificare la Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale în scopul de a face posibilă transmiterea în comodat Agențiilor Teritoriale pentru Educație construcțiile și terenurile proprietate publică a unităților administrativ-teritoriale, utilizate de instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special, având în vedere preluarea competențelor de administrare a învățământului, primar, gimnazial, liceal și special de către ATE de la APL II.

La Art. V se propune modificare la punctul 17 din Anexa nr. 7 la Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar deoarece atribuțiile de la OLDSI sunt transferate la ATE.

La Art. VI se propune modificare la articolele 7 alineatul (1) litera b) și 8 alineatul (4) din Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie prin substituirea textului „direcțiile generale de învățământ, tineret și sport” cu textul „Agențiile Teritoriale pentru Educație”, deoarece atribuțiile de la OLDSI sunt transferate la ATE.

La Art. VII se propune modificare la articolele 11 alineatul (5) și 19 alineatul (6) din Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova prin substituirea textului „organul local/municipal de specialitate în domeniul învățământului” cu textul „Agenției Teritoriale pentru Educație”, deoarece atribuțiile de la OLDSI sunt transferate la ATE.

La Art. VIII se propune modificare la Legea nr. articolul 21 alineatul (2) litera d) din Legea nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant prin substituirea textului „organului local de specialitate în domeniul învățământului” cu textul „Agenția Teritorială pentru Educație”, deoarece atribuțiile de la OLDSI sunt transferate la ATE.

Alte prevederi ale proiectului.

Necesitatea completării art. 44¹ alin. (4) din Codul educației derivă din imperativul asigurării unui cadru legal transparent, echitabil și predictibil în procesul de evaluare externă a instituțiilor private de învățământ general. Prin atribuirea competenței de aprobare către Guvern, se garantează implementarea unei metodologii unice, fundamentate pe criterii

argumentate și pe costuri reale de operare. Măsura va asigura transparența procesului de formare a tarifelor și va contribui la fortificarea unui parteneriat previzibil între stat și sectorul educațional privat.

Completarea art. 50 cu alineatul (6¹) din Codul educației este determinată de necesitatea asigurării continuității, stabilității și funcționalității procesului managerial în cadrul instituțiilor de învățământ general. Perpetuarea interimatelor pe o perioadă mai mare de un an vulnabilizează managementul școlar și afectează calitatea procesului educațional din cauza lipsei unui mandat deplin. Prin instituirea acestui mecanism de deblocare, se oferă o soluție legală promptă în cazurile de pasivitate a angajatorilor de a finaliza concursurile de angajare. Intervenția subsidiară a Ministerului Educației și Cercetării și a Agențiilor Teritoriale pentru Educație garantează o verificare suplimentară a legalității și managementului de criză.

Modificările operate la art. 63 alin. (6), art. 89 alin. (2) și art. 121 alin. (4) din Codul educației sunt elaborate în contextul alinierii sistemului național de învățământ superior la standardele Spațiului European al Educației, prin asigurarea unui nivel uniform și calitativ de pregătire fundamentală a candidaților la studiile de licență. Excluderea posibilității de admitere în ciclul I de studii superioare în baza diplomei de studii profesionale are ca scop uniformizarea condițiilor de înmatriculare. Se asigură, astfel, un standard echitabil de evaluare a competențelor preliminare pentru toți candidații, indiferent de traseul educațional anterior. În scopul respectării principiului predictibilității legislative și al protecției încrederii legitime a beneficiarilor actuali ai sistemului de învățământ profesional tehnic postsecundar, este prevăzută o perioadă de tranziție de 3 ani. Astfel, noile reguli de admitere vor deveni aplicabile exclusiv elevilor care vor fi înmatriculați în colegii după intrarea în vigoare a prezentei legi, oferindu-le acestora posibilitatea de a-și planifica traseul educațional în cunoștință de cauză și asigurând securitatea juridică a raporturilor de drept educațional.

Argumentarea modificărilor de la art. 72, 122 și 132 alin. (3/2) rezultă din necesitatea corelării funcționale a codului cu politicile și documentele strategice naționale aprobate în domeniul de responsabilitate al Ministerului Apărării (Strategia națională de apărare a Republicii Moldova pentru anii 2024-2034 aprobată prin Hotărârea Parlamentului nr.319/2024, în speță pct.29.9, Strategia militară a Republicii Moldova pentru anii 2025-2035 aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.653/2025 și Planul de dezvoltare a capacităților militare ale Armatei Naționale pe termen lung (Forța-2035) aprobat prin Decretul nr.422-x/2025). Aceste amendamente se propun a fi operate prin prisma învățământului în domeniul militariei și nu aduc atingere cadrului normativ general, precum și nu implică cheltuieli suplimentare.

Completarea de la art. 129 prim are ca scop reglementarea expresă a cadrului financiar și asigurarea sustenabilității operaționale a Centrului Tehnologii Informaționale și Comunicaționale în Educație (CTICE). Diversificarea surselor de finanțare prin includerea veniturilor din servicii contra plată, a alocațiilor de la bugetul de stat și a contractelor de administrare funcțională oferă instituției flexibilitatea necesară pentru gestionarea eficientă și modernizarea continuă a infrastructurii digitale din sistemul educațional. Prin această normă se creează un mecanism clar și transparent de acoperire a costurilor pentru serviciile de interes public și cele prestate gratuit, garantând independența financiară și capacitatea tehnică a Centrului de a răspunde prompt cerințelor de digitalizare.

Completarea Codului educației de la art. 132 în sensul liberalizării încadrării personalului didactic în programele de formare profesională a adulților se justifică prin necesitatea adaptării acestor programe la dinamica pieței muncii și la principiul educației pe tot parcursul vieții. Includerea practicienilor consacrați, cu experiență relevantă și recunoscută, alături de cadrele didactice cu pregătire psihopedagogică, asigură un transfer direct de competențe aplicate și contribuie la creșterea relevanței și atractivității programelor, consolidând legătura dintre educație și mediul socio-economic.

Această măsură este în concordanță cu standardele europene și internaționale, care promovează echipe mixte de formatori, și răspunde cerințelor de flexibilitate, eficiență și individualizare. Liberalizarea nu elimină rigorile cadrului național al calificărilor, ci le completează prin recunoașterea valorii experienței profesionale, realizând un echilibru între normativitate și adaptabilitate, cu impact direct asupra calității și inserției profesionale a absolvenților.

Modificarea art. 137¹ alin. (3/1) din Codul Educației, prin introducerea „științelor educației” are ca scop extinderea posibilității instituțiilor de învățământ superior de a încadra în activitatea didactică cercetători și practicieni consacrați din domeniul educației. Această liberalizare este justificată de necesitatea valorificării expertizei practice și a experienței acumulate de profesioniștii din sistemul educațional, contribuind la relevanța și calitatea formării universitare.

Intervenția legislativă se aliniază bunelor practici internaționale, unde implicarea practicienilor consacrați în procesul de predare este recunoscută ca un mijloc de modernizare și adaptare a programelor de studii la cerințele societății. Prin atragerea unor specialiști cu experiență directă în școli, administrație sau organizații educaționale, universitățile vor putea oferi studenților o pregătire mai complexă, cu accent pe competențe practice și interdisciplinare.

Astfel, completarea propusă va consolida relevanța socială a învățământului superior, va crește credibilitatea programelor de studii în științele educației și va contribui la formarea unor absolvenți capabili să răspundă provocărilor actuale ale sistemului educațional.

Modificarea art. 137¹ alin. (1) lit. g) și h) din Codul Educației, prin introducerea sintagmei „sau din instituția de învățământ profesional tehnic” după cuvântul „liceu”, are ca fundament necesitatea eliminării diferențierii nejustificate între elevii din licee și cei din învățământul profesional tehnic. Intervenția legislativă va consolida principiul egalității și nediscriminării în educație, consacrat de art. 7 lit. h) din Codul Educației, și va genera garanții procedurale identice pentru aplicarea sancțiunii exmatriculării.

Astfel, se va asigura protecția juridică uniformă a tuturor copiilor, indiferent de tipul instituției în care învață, precum și creșterea previzibilității și legitimității aplicării sancțiunii exmatriculării. Examinarea oportunității acestei modificări a fost solicitată anterior de către Ombudsmanul Copilului, care a subliniat necesitatea unui cadru legal echitabil, clar și previzibil, în vederea respectării dreptului la educație și protecție pentru toți elevii.

Modificarea art. 145 este operată în scopul executării recomandărilor Curții de Conturi privind îmbunătățirea mecanismului de finanțare în învățământ. Aceasta corelează formula de calcul direct cu metodologiile aprobate de Guvern, asigurând o mai bună evidență a resurselor alocate per elev sau student. Totodată, abrogarea alineatului (3) este determinată de necesitatea excluderii paralelismelor juridice și a normelor desuete. Prin această măsură se simplifică procedurile administrative de gestionare financiară și se elimină eventualele blocaje sau interpretări duale în procesul de aplicare a formulei de finanțare-standard de către autoritățile centrale și locale.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Alegerea soluției de reformă a guvernantei învățământului general trebuie să răspundă simultan la mai multe probleme: fragmentarea responsabilităților instituționale, implementarea neuniformă a politicilor educaționale, incapacitatea de a administra strategic rețeaua școlară în contextul declinului demografic și utilizarea ineficientă a resurselor publice. În aceste condiții, nu orice intervenție administrativă este suficientă.

În contextul necesității de intervenție de politică publică au fost analizate următoarele opțiuni.

Opțiunea 1: menținerea modelului actual, cu ajustări minore.

Prima opțiune presupune păstrarea arhitecturii actuale de administrare a învățământului general, cu intervenții limitate de tip metodologic, procedural sau de suport

tehnic. Avantajul principal al acestei opțiuni este costul de tranziție redus. Totuși, ea nu rezolvă problema de fond: păstrează exact arhitectura care a produs fragmentarea responsabilităților, variația teritorială a rezultatelor și dificultatea de a administra strategic rețeaua școlară.

Opțiunea 2: întărirea coordonării centrale fără schimbare structurală.

A doua opțiune presupune păstrarea structurii actuale de bază, dar cu întărirea semnificativă a rolului de coordonare, monitorizare și standardizare exercitat de nivelul central. Avantajul acestei opțiuni este că recunoaște explicit nevoia de standardizare și de intervenție mai puternică. Limita majoră este însă contradicția sa internă: încearcă să întărească responsabilitatea centrală fără ai pune la dispoziție instrumentele efective de management.

Opțiunea 3: nou model de guvernare prin structuri teritoriale subordonate direct organului central de specialitate.

A treia opțiune presupune instituirea unui nou model de guvernare a învățământului general, bazat pe structuri teritoriale subordonate direct organului central de specialitate, cărora li se transferă managementul instituțiilor publice de învățământ general și responsabilitatea administrativă pentru funcționarea sistemului la nivel local. Principalul avantaj al acestei opțiuni este că rezolvă direct contradicția structurală existentă în modelul actual. Ea reface lanțul dintre politică, administrarea teritorială și responsabilitatea pentru rezultate.

Opțiune	Avantaj principal	Limitare structurală	Capacitate de a rezolva problema
Menținerea modelului actual cu ajustări minore	Tranziție foarte ușoară și cost redus	Nu schimbă arhitectura care produce fragmentarea responsabilității	Scăzută
Coordonare centrală întărită fără schimbare structurală	Poate crește parțial comparabilitatea proceselor	Adaugă control fără a transfera integral instrumentele de management	Medie
Noul model de guvernare prin ATE	Reface lanțul de responsabilitate și permite administrare strategică	Presupune tranziție instituțională mai amplă și efort inițial mai mare	Ridicată

Opțiunea recomandată.

Opțiunea recomandată este instituirea noului model de guvernare bazat pe Agențiile Teritoriale pentru Educație. Alegerea acestei opțiuni se întemeiază pe faptul că ea este singura care răspunde integral naturii problemei publice identificate. Problema sistemului nu este doar lipsa unor proceduri mai bune sau insuficiența controlului central, ci faptul că actuala arhitectură de guvernare nu mai poate asigura o relație coerentă între obiectivele naționale ale politicii educaționale, managementul teritorial al sistemului și responsabilitatea pentru rezultate.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Impactul principal al proiectului este structural și instituțional. Proiectul modifică raporturile dintre nivelul central, nivelul teritorial și nivelul local în administrarea învățământului general. ATE vor prelua atribuțiile de fondator, management, monitorizare, planificare a rețelei și organizare a serviciilor de suport pentru instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special.

Pentru Ministerul Educației și Cercetării, reforma creează o verigă teritorială proprie prin care politicile naționale pot fi implementate, monitorizate și corectate mai coerent. Pentru APL II, impactul constă în retragerea atribuțiilor de fondator/administrator pentru instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special și păstrarea atribuțiilor în domeniul învățământului extrașcolar de nivel raional. Pentru APL I, reforma păstrează atribuțiile în educația timpurie și învățământul extrașcolar local, dar clarifică raporturile cu ATE pentru coordonare metodică, districte școlare și funcționarea instituțiilor din localitate.

În UTA Găgăuzia, proiectul prevede un regim distinct, prin care atribuțiile sunt exercitate de o autoritate administrativă teritorială creată și subordonată Adunării Populare, cu păstrarea cadrului de raportare și a exigențelor naționale stabilite de Codul educației.

Impactul administrativ include reorganizarea sau lichidarea organelor locale de specialitate în domeniul învățământului pentru domeniile transferate, preavizarea personalului, posibilitatea transferului funcționarilor publici în ATE, desemnarea conducerii interimare a ATE până la organizarea concursurilor și aprobarea actelor normative subsecvente.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Reforma implică reșezarea circuitului financiar al învățământului general. Instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special administrate de ATE vor fi finanțate prin alocații de la bugetul de stat. Educația timpurie și învățământul extrașcolar vor continua să fie finanțate prin transferuri cu destinație specială către bugetele locale, potrivit metodologiilor și formulelor aprobate de Guvern.

Preluarea competențelor de administrare a învățământului, primar, gimnazial, liceal și special de către ATE de la APL II, finanțarea funcțiilor și instituțiilor respective urmează a fi transferată de la bugetele locale la bugetul de stat. Suma estimativă a acestui transfer este de circa 607,8 milioane lei. Realizarea acestui transfer implică modificarea Legii nr. 397/2003 privind finanțele publice locale prin diminuarea cotei defalcărilor din impozitul pe venit al persoanelor fizice pentru Chișinău și Bălți cu 5 puncte procentuale, de la 50% la 45%, totodată prin diminuarea cotei din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale care se utilizează pentru transferurile cu destinație generală către unitățile administrativ-teritoriale de la 63,9% la 48,5%, impactul fiind doar pentru APL II, pentru care se modifică ponderea sumei repartizate din fondul de susținere financiară a unităților administrativ-teritoriale de la 29,6% la 14,6%. Menționăm că, modificările propuse la Legea nr. 397/2003 nu diminuează volumul alocațiilor pentru fondul de echilibrare a bugetelor locale de nivelul întâi, iar calculul detaliat privind justificarea modificărilor la Legea nr. 397/2003 a fost prezentat Ministerului Finanțelor pentru obținerea avizului privind impactul financiar.

Diminuarea cotei defalcărilor din impozitul pe venit al persoanelor fizice pentru Chișinău de la 50% la 45% va permite permanentizarea unor servicii educaționale pentru elevii din Chișinău, cum ar fi programul prelungit pentru elevii din învățământul primar și clasele cu profil.

Pentru anul 2026 se estimează doar anumite angajări suplimentare punctuale, necesare pregătirii procesului de implementare, dezvoltării cadrului instituțional și asigurării funcționalității inițiale a noilor structuri administrative. Mărimea acestor cheltuieli suplimentare sunt estimate în sumă de circa 3 milioane lei pentru 10 ATE, reieșind din 300,0 mii pentru un ATE, care sunt constituite din 240,0 mii lei cheltuieli de personal pentru 3 persoane pentru 2 luni și circa 60,0 mii lei pentru diverse necesități. Aceste cheltuieli vor fi acoperite din contul bugetului Ministerului Educației și Cercetării și, prin urmare, aceste sume nu vor avea impact financiar asupra bugetului de stat.

Din perspectiva eficienței cheltuielilor, reforma urmărește reducerea costurilor sistemice generate de menținerea unei rețele supradimensionate și reinvestirea economiilor în domenii cu impact educațional direct: infrastructură, dotări, laboratoare, digitalizare, transport școlar, sprijin pentru elevii vulnerabili și dezvoltarea profesională a personalului.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Proiectul nu instituie costuri directe de conformare pentru întreprinderile private și nu reglementează activitatea economică în sens larg. Impactul asupra sectorului privat este limitat și indirect.

Pentru furnizorii privați de servicii educaționale, efectele pot apărea prin standardizarea mai coerentă a cadrului de monitorizare, raportare și evaluare în sistemul educațional, fără a impune obligații noi semnificative prin prezentul proiect. Totodată, completarea referitoare la programele de formare profesională a adulților poate avea un impact pozitiv asupra prestatorilor de servicii educaționale, prin clarificarea posibilității de a încadra practicieni consacrați cu experiență relevantă programului, în condițiile legii.

4.4. Impactul social

Impactul social este semnificativ și preponderent pozitiv. Reforma vizează elevii, părinții, cadrele didactice, managerii școlari, angajații actualelor OLSDI, autoritățile publice locale și comunitățile locale.

Pentru elevi, proiectul urmărește condiții de învățare mai echitabile, indiferent de localitatea în care studiază, o asigurare mai bună cu cadre didactice calificate, servicii educaționale mai bine organizate, transport școlar mai predictibil și aplicarea mai coerentă a politicilor privind siguranța școlară, incluziunea și sprijinul pentru copiii vulnerabili.

Pentru părinți, reforma va aduce claritate privind instituția responsabilă de administrarea școlii, mai multă transparență în deciziile privind rețeaua școlară, bugetele, rezultatele învățării și serviciile de suport. Prin responsabilitate administrativă mai clară și reguli uniforme, reforma poate contribui la reducerea practicilor informale care afectează echitatea, inclusiv a plăților informale.

Pentru cadrele didactice și managerii școlari, reforma poate reduce presiunea practicilor administrative neuniforme, poate îmbunătăți planificarea resursei umane și poate crea un cadru mai profesionist de sprijin, evaluare și dezvoltare profesională.

Pentru angajații OLSDI, reforma produce un impact de tranziție: reorganizare, preavizare, transfer posibil în ATE, reîncadrare în condițiile legii și necesitatea dezvoltării competențelor profesionale. Proiectul trebuie implementat cu măsuri de protecție a resursei umane, comunicare clară și proceduri transparente de recrutare.

Riscurile sociale principale țin de rezistența la schimbare, incertitudinea personalului, percepția locală privind „centralizarea” administrării școlilor și eventualele preocupări ale comunităților privind reorganizarea rețelei. Aceste riscuri pot fi diminuate prin consultări publice, criterii transparente de planificare a rețelei, protejarea accesului la educația timpurie și primară și reinvestirea economiilor în calitatea serviciilor educaționale.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Proiectul nu introduce expres, prin norma de bază, categorii noi de date cu caracter personal, dar modifică arhitectura instituțională a operatorilor care vor administra și monitoriza instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special. ATE vor exercita atribuții care pot presupune acces la date privind elevii, părinții/reprezentanții legali, personalul didactic și nedidactic, managerii instituțiilor, beneficiarii serviciilor de suport și copiii aflați în situații de risc.

Prelucrarea datelor se va realiza pentru scopuri de administrare a învățământului general, organizare a școlarizării obligatorii, planificare a rețelei și districtelor școlare, finanțare, management al resurselor umane, transport școlar, raportare, incluziune, prevenire și intervenție în cazuri de violență, neglijare, bullying și alte situații de risc.

Garanțiile necesare includ delimitarea clară a rolurilor de operator/împuternicit, acces pe bază de roluri, evidența accesărilor, instruirea personalului, proceduri de securitate, perioade de stocare, interoperabilitate controlată cu sistemele informaționale existente și respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Proiectul are un impact pozitiv asupra echității teritoriale, deoarece urmărește aplicarea comparabilă a politicilor educaționale și reducerea diferențelor nejustificate între

unitățile administrativ-teritoriale. Prin administrare unitară, planificare strategică a rețelei și standardizare a proceselor de management, reforma poate contribui la reducerea inegalităților de acces la educație de calitate.

Din perspectiva egalității de gen, proiectul nu instituie reglementări diferențiate pentru femei și bărbați. Totuși, impactul poate fi relevant deoarece majoritatea personalului din educație este formată din femei, iar reorganizarea administrativă, mobilitatea profesională, salarizarea și condițiile de muncă pot afecta diferit femeile și bărbații. Este necesară monitorizarea efectelor asupra ocupării, carierei și accesului egal la funcțiile din ATE și la funcțiile de conducere.

Reforma poate produce efecte pozitive pentru copiii din mediul rural, copiii cu cerințe educaționale speciale, copiii din familii vulnerabile și elevii din teritorii cu capacitate administrativă redusă, cu condiția ca standardele de calitate, transportul școlar și serviciile de suport să fie implementate uniform.

4.5. Impactul asupra mediului

Proiectul nu are ca obiect reglementarea directă a mediului și nu introduce activități cu impact semnificativ negativ asupra mediului.

Impacturi indirecte pot apărea prin reorganizarea rețelei școlare, optimizarea transportului școlar, utilizarea mai eficientă a clădirilor, modernizarea infrastructurii și digitalizarea proceselor administrative. O planificare corectă poate contribui la reducerea consumului ineficient de energie în clădiri subutilizate și la o utilizare mai rațională a transportului, însă aceste efecte depind de deciziile subsecvente privind rețeaua școlară și investițiile.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Reforma are impact asupra guvernantei digitale a educației, întrucât noul model presupune raportare standardizată, utilizarea datelor pentru planificarea rețelei, monitorizarea rezultatelor și creșterea transparenței publice. Conceptul arată că digitalizarea și transparența OLSDI sunt în prezent inegale, inclusiv în ceea ce privește publicarea strategiilor, rapoartelor, datelor despre rețeaua școlară, transportul școlar, bugetele și posturile vacante.

Reforma poate contribui la reducerea riscului de politizare locală a managementului școlar, prin profesionalizarea administrării teritoriale și standardizarea proceselor de selectare, evaluare și sprijinire a directorilor instituțiilor de învățământ.

Un impact important este cel asupra transparenței publice: ATE trebuie să publice în format unitar informații privind rețeaua școlară, rezultatele învățării, bugetele, achizițiile, transportul școlar, posturile vacante, regulamentele, deciziile administrative și rapoartele de activitate.

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională

Proiectul nu transpune direct un act juridic al Uniunii Europene. Obiectul principal al proiectului ține de arhitectura instituțională internă de administrare a învățământului general și de delimitarea competențelor între autoritățile publice naționale, teritoriale și locale.

5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE

Deși nu transpune direct acte UE, proiectul contribuie la consolidarea capacității administrative, la creșterea calității serviciilor publice, la reducerea disparităților teritoriale și la orientarea managementului public spre rezultate, direcții compatibile cu agenda de modernizare și integrare europeană a Republicii Moldova.

Nu sunt identificate măsuri normative specifice de creare a cadrului intern pentru implementarea unui act UE concret.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

Proiectul urmează a fi supus procedurilor de avizare și consultare publică în conformitate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative și Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional.

Anunțul privind inițierea procesului de elaborare a actului normativ a fost publicat pe pagina oficială www.particip.gov.md și poate fi accesat la link-ul: https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/16594.

7. Concluziile expertizelor

Pentru promovarea proiectului vor fi necesare expertizele prevăzute de legislația aplicabilă proiectelor de acte normative, inclusiv expertiza juridică, expertiza anticorupție și și examinarea impactului financiar de către autoritățile competente.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Proiectul se încorporează în cadrul normativ existent prin modificarea Codului educației nr. 152/2014 și a unui set de acte normative conexe. În Codul educației se introduc noțiunea, statutul și atribuțiile Agențiilor Teritoriale pentru Educație, se delimitează competențele autorităților publice și se reglementează fondarea, reorganizarea, managementul, finanțarea și regimul patrimonial al instituțiilor vizate.

Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă se ajustează pentru a corela competențele APL I și APL II cu noua arhitectură: APL I rămân responsabile de instituțiile publice de educație timpurie și de învățământul extrașcolar local, iar APL II rămân responsabile de învățământul extrașcolar de nivel raional.

Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale se modifică pentru a adapta transferurile cu destinație specială la noua delimitare a competențelor. Legea nr. 523/1999 privind proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale se completează pentru a reglementa transmiterea în comodat către ATE a construcțiilor și terenurilor utilizate de instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special, cu păstrarea proprietății publice locale.

Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar se ajustează pentru a înlocui coordonarea cu OLSDI cu coordonarea prin ATE în cazurile prevăzute de proiect. Legile privind prevenirea și combaterea violenței, integrarea străinilor și măsurile destinate copiilor cu comportament deviant sunt armonizate terminologic și instituțional prin substituirea referințelor la organele locale/municipale de specialitate cu referințe la ATE.

Acte normative vizate de proiect:

- Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014;
- Legea nr. 435/2006 privind descentralizarea administrativă;
- Legea nr. 397/2003 privind finanțele publice locale;
- Legea nr. 523/1999 cu privire la proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale;
- Legea nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar;
- Legea nr. 45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței în familie;
- Legea nr. 274/2011 privind integrarea străinilor în Republica Moldova;
- Legea nr. 299/2018 privind măsurile și serviciile destinate copiilor cu comportament deviant.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Implementarea proiectului trebuie realizată etapizat, pentru a asigura continuitatea procesului educațional, a finanțării și a administrării instituțiilor de învățământ. Proiectul prevede intrarea în vigoare a legii la 1 ianuarie 2027, cu unele excepții.

În termen de 6 luni de la data publicării legii, Guvernul trebuie să aducă actele sale normative în concordanță cu legea, să elaboreze și să aprobe actele normative necesare implementării, inclusiv Regulamentul-cadru privind organizarea și funcționarea ATE,

structura și efectivul-limită ale acestora, precum și delimitarea unităților administrativ-teritoriale arondate fiecărei ATE.

Consiliile raionale și municipale trebuie să aducă structurile proprii în concordanță cu legea, să delimiteze structurile care continuă să exercite atribuții în domeniul învățământului extrașcolar, să asigure preavizarea personalului, inventarierea bunurilor mobile aferente atribuțiilor transferate și transmiterea acestora către ATE în termenele prevăzute de proiect.

ATE și autoritățile publice locale competente trebuie să asigure încheierea contractelor de comodat sau subrogarea în drepturile și obligațiile aferente bunurilor utilizate de instituțiile publice de învățământ primar, gimnazial, liceal și special.

Implementarea trebuie însoțită de o strategie de comunicare publică, un plan de management al schimbării, proceduri unitare de recrutare și transfer de personal, instrumente digitale pentru evidență și raportare, standarde de transparență publică și un mecanism de monitorizare a rezultatelor reformei.

Măsuri minime de implementare.

Termen	Măsură	Responsabil
Publicarea legii	Începerea termenelor pentru constituirea și pregătirea ATE; comunicare publică inițială.	Guvern / MEC
Până la 6 luni de la publicarea legii	Aprobarea regulamentului-cadru, structurii, efectivului-limită și delimitării teritoriale a ATE; armonizarea actelor normative subsecvente.	Guvern / MEC
Până la 30 octombrie 2026	Inventarierea bunurilor mobile aferente atribuțiilor transferate.	APL II / APL I
Până la 31 decembrie 2026	Decizii privind transmiterea bunurilor mobile către ATE și pregătirea reorganizării OLSDI.	APL II / APL I
După intrarea în vigoare	Subrogarea/încheierea contractelor privind bunurile, funcționarea ATE, monitorizarea implementării și raportarea publică.	ATE / APL / MEC
1 ianuarie 2027	Operaționalizarea integrală a noului model, cu excepțiile prevăzute de lege.	MEC / ATE / APL

Ministru

Dan PERCIUN